

efterkom ande af dem, hvilkas bröder i nöd och lust våra fäder voro, och att fritt och villigt för dem uttala denna känsla.

Jag hade också äran nyss för herrarne nämna några af de frukter, vi under denna nya ställning skördat och de förnämsta af dem. Jag sade, att det vore otacksamt att ej erkänna, att dessa äro stora vinningar. Äfven för framtiden hafva vi endast att lita till Gud och till oss sjelfve. Hvar och en i detta land ställer främst denna förhoppning till den del af ungdomen, hvilken skall hafva framtiden i sin hand, den, som har haft lyckan komma till den högsta bildning. Denna lycka skolen I, mine herrar, åt fäderneslandet gälda. Det är därför åsynen af Eder alltid förer tanken på fäderneslandets framtid och på hvad I af densamma skolen göra. Kommen alltid ihåg, att för att i någon mon inverka på och leda fäderneslandets öden fordras af mannen insigt, insigt framför allt, dertill förmåga af uppoffring, och energi, kraftig vilja. Här vid universitetet åligger Eder närmast insigts förvärfvande, förberedelse. Men I hafven också många tillfällen att visa, att I i en framtid ären i stånd att uppoffra Eder för hvad fäderneslandets väl kräfver. Mån I alltid komma i håg, att, till hvilken plats i lifvet än edra vägar föra Eder, I skolen djupt ångra, om ej denna eder ungdomstid varit en sådan tid för skördandet af insigt, af djup insigt. Eljest skolen I ej vinna någon makt att deltaga i ledningen af fäderneslandets öden. Insigten, endast den kan föra Eder dertill; och det skulle blifva Eder en djup grämselse på edra gamla dagar, om I nödgades gå hädan utan tillfredsställelsen att hafva, äfven I, något verkat för detta fädernesland. Kommer någonsin för Eder en sådan stund, då har ungdomsentusiasmen, eder ungdoms patriotiska värme ej haft någon betydelse alls; den har försvunnit såsom en rök. Men jag tror, jag hoppas, eder ålderdom skall ej bringa Eder sådana stunder, utan I skolen kunna lemna lifvet så, som menniskan dock måste göra det, med glädje öfver det lilla, hon verkat, med mångt stilla bekyminer derbredvid öfver så mycket, som hon ej förmått, med förhoppning, att andra i hennes spår skola fullfölja verket och göra det bättre och dugligare, än hon det förmått. Det är sålunda jag också går från lifvet; och den närhet, i hvilken jag står till grafvens rand, gifver mig en förnyad anledning att tacka Eder, för att I hvarje vår påminnen mig om den tid, som skall komma, och hos mig återlifven hoppet, att denna tid skall blifva en tid af stora frukter för vårt folks sjelfbestånd och lycka. Jag fackar Eder.»

40

75 I KIRJALLINEN KUUKAUSLEHTI N:O 3 ...

Morgonbladet n:o 86, 13.IV 1876

I Kirjallinen Kuukauslehti n:o 3 har hr Y. K. upptagit den af oss väckta frågan angående interimistisk åtgärd till hämmande af myntförsämringen. Författaren hittar sig icke bestämdt för nödvändigheten af en sådan åtgärd. Om verkliga, såsom han synes antaga, under landtdagens medverkan, bot kan vinnas inom ett år, då är i sanning tidigare åtgärd föga påkallad.

50

Men vi tro, att den ärade författaren icke rätt beräknat, hvilken tid en sådan operation i hvarje händelse erfordrar. Till och med för en proposition i ämnet, om den skall kunna föreläggas landtdagen genast efter dess öppnande, torde förberedande steg böra utan minska dröjsmål vidtagas. Dertill fordras tillstånd af Hans Majestät för senaten att låta utarbета och inkomma med förslag. Vidare, om

tillstånd vinnes, fackmäns hörande och mångsidig diskussion. Slutligen underhandling i St. Petersburg, för hvilken kanske kan behövas en kort, men också möjligen en obestämbar lång tid. När sedan landtdagen kommit till ett beslut, och detta blifvit af Hans Majestät gilladt, kan man väl antaga, att beslutet lyder på guldmynt. Äfven om dettas pregel skulle kunnat på förhand vilkorligt fastställas, är ett sådant dock icke slaget dagen efter manifestets utfärdande. En grundstämpel fås icke färdig på ett par månader kanske. Myntstämplarne äro sedan hastigare färdiga. Men myntning af t. ex. 50 tusen stycken à 20 mark, för att dock hafva en miljon mark till hands, när bankens invexling mot guld öppnas, kräfvär sin runda tid. Afvägningen för guldmynt är fin som silke, emedan ett så ringa viktmedium kan medges. 10

En del af all denna omgång faller också på hvarje interimståtgärd. Men Y. K. har anvisat en metod att betydligt förenkla omgången, genom sitt förslag, att banken skulle inlösa sedlar med guldstänger, icke med guldmynt. En sådan lösning kan väl förefalla okunniga absurd. Men den, som något i saken tänkt, vet, att ingen vill hafva bankens guld, om blott banken ställer sin vaxelkurs efter guldmyntfot. Emellertid vore äfven denna utväg, om den icke genast vidtages, jäst kastad i ugnen. 20

Y. K. anser väl, att äfven guldmynt kunde för behofvet slås, men att, »för att undvika äfven skuggan af en tvifvelaktig laglikmätighet, det är det bästa att dermed vänta, tills guldmyntfot är beslutad» – d. v. s. med landtdags medverkan. Häremot kan intet invändas. Men saken har ännu en hake, hvarom längre fram.

Författaren sammansattar sin åsigt i följande punkter, till hvilka vi bifoga uppgift öfver olikhetenmot vårt förslag samt derefter några anmärkningar. Vi erinna ännu, att här är fråga om bankens sedelinlösen såsom en interimistisk åtgärd före landtdagens sammanträädande. Författaren säger: 30

»Härtill fordras i vår tanke, att regeringen med bankfullmäktiges begifvande kungör följande interimistiska stadganden:

1). Löfte om nådig proposition till Ständerna vid nästa landtdag, att i stället för silfvermynt metalliskt mynt i guld må vara Finlands hufvudmynt, sålunda att 1 mark i guld innehåller 0,29032 gram rent guld».

Afviker från vårt förslag deri, att guldhaltan skulle på förhand uppgifvas.

2. »Metalliska silfverrubeln förblir fortfarande, tills derom annorlunda förordnas, lagligt betalningsmedel enligt sitt metallvärde.» 40

I annan form endast vårt antydda förslag om agio i förhållande till guld, såsom äfven i St. Petersburg noteras.

3. »Interimistiskt och intill dess landets myntfot är grundlagsenligt bestämd upphör all myntning af silfver».

Vi föreslogo endast förbud mot myntning för privat räkning.

4. »Under samma mellantid är Finlands Bank pliktig utlemna och mottaga omyntadt guld mot icke allenast sina egna på silfver lydande sedlar, utan äfven finska mark i silfvermynt efter beräkning 0,29032 gram rent guld på en finsk mark.»

Denna punkt olika deri: att sedelinlösen skall ske med omyntadt guld icke med guldmynt; att äfven silfvermynt i mark skall inlösas; att en annan guldhalt på marken föreslås. 50

Härtill taga vi oss friheten foga följande anmärkningar, särskildt till hvarje punkt.

Till 1. Den angifna guldhaltan skall, enligt hvad författaren längre

fram uppgifver, motsvara icke finska silfvermarken utan franska francstycket. Det är visst fallet, att silfverhalten i 1 franc och i 1 mark är nära densamma, i den förra 4,5 gram, i den senare 4,4990 gram, – skilnaden således blott 1/1000 gram mindre silfverhalt i markstycket. Den gör dock 1 mark på 4,500 francs, om endast silfvervärdet afses, ty marken innehåller mera koppar än silfverfranken.¹ Men förslaget måste anses opraktiskt, emedan det väl lärer fordras, att marken fortfarande skall vara underafdelning af rikets mynt, äfven i guld motsvarande värdet på 1 solotnik 5 1/4 doli fint silfver. Dessutom är, sedan Tyskland och de skandinaviska länderna antagit sina skilda med franken olika guldmynthenheter, ingenstädes mera fråga om en internationell myntenhet för Europa.

Betänkligt är äfven, att den guldhalt, här antages för marken, icke motsvarar silfrets nuvarande värde, utan silfverfrankens tvångskursvärde, hvilket författaren anser i det närmaste vara lika med markens ursprungliga värde (1865?). Detta betyder väl ingenting i proposition till ständerna. Men då enligt punkt 4 guldtvexling i banken skall redan derförinnan ske till samma värde, så följer häraf icke endast en omkastning i alla närvarande värdeförhållanden i landet, utan, om ständerna besluta sig för guldmyntfot efter dåvarande silfvervärde, kommer en ny omkastning att ske, en återgång till ungefär nuvarande myntvärde.

Författarens förslag afser bankens säkerställande. – Återgång till myntvärdet 1865 skulle nemligen, såsom vi förut visat, fordra en uppoffring från bankens sida. Om nu en annan guldhalt på marken skulle beslutas, än den banken vidtagit, skulle denna uppoffring vara i större eller mindre mon bortkastad. Men propositionens lydelse ger icke sådan säkerhet; hvaremot, om utväxlingen i banken skulle vidtaga efter nuvarande myntvärde, ingen uppoffring å dess sida är erforderlig, och all rubbning i landets ekonomiska förhållanden undvikas.

Till 2 behöfver intet anmärkas. Hvad här förslås, är nödvändigt vilkor, ehuru, såsom vi förut antydt, denna punkt torde blifva bekymmersam för frågan om guldmyntfot öfverhufvud.

Till 3 må erinras, att förbud äfven för banken att låta slå silfvermynt väl är obehöfligt, men oskadligt. Bankens eget intresse bjuder densamma att utsläppa så litet silfvermynt som möjligt.

Till 4. Vi hafva tillräckligt yttrat oss om olämpligheten af den af författaren föreslagna guldhalt på marken. Men detta förslag är bisak, och vi taga för gifvet, att detsamma får anses såsom förfallet.

Hufvudsak i författarens förslag är användande för invexlingen af guldstänger, icke guldmynt. Anser man härigenom något vara vunnet i laglikmätighet eller i sken deraf, är det väl. Men något annat än sken kunna vi deri icke finna. Ty äfven guldmynt är endast en bit guld. Det är den lagligen bestämda guldhalt deri, som gör detsamma till mynt. Och då äfven för det opräglade guldstycket någon guldhalt på finska marken måste lagligen bestämmas, så är i sak härigenom ingenting förändradt. Men, som sagdt, mot utvägen i och för sig hafva vi intet att anmärka.

Då rättighet för enskilda att låta mynta guld, såsom vi hade föreslagit, vid författarens förslag icke kan ifrågakomma, så är häraf en naturlig konsekvens, att silfvermarkstyckena skola inlösas i likhet med bankens sedlar. Det är väl också af denna orsak, inlösen med guld

¹ Se G. Neovius Förslag till det Franska metriska systemets införande i Finland. Helsingfors 1862.

göres till åliggande för banken, icke blott till en rättighet, såsom i vårt förslag. Författaren har intet nämnt om bankens nu gällande åliggande, att inlösa sedlarna med silfver. Det är dock gifven sak, att detta åliggande skulle upphöra jemte bankens rättighet att låta mynta silfver. Då enligt vårt förslag banken skulle hafva rättighet att verkställa sedelinlösen med guldmynt, så komme invexling mot silfver att af sig sjelf bortfalla. Ty det kan icke vara likgiltigt, huru mycket silfvermynt, som finnes i rörelsen, då verklig öfvergång till guldmyntfot sker, och då alltså silfvermyntets gångbarhet måste inskränkas till något mindre belopp i hvarje liqid. Det är först genom ett sådant påbud silfvermar- 10 ken nedsättes till ett skiljemynt, icke, såsom författaren synes antaga, endast derigenom, att banken ger guld för silfver och sedlar, eller derigenom att utmyntning i silfver inställes.

Af hvad vi anfört inses, att författarens förslag icke väsentligen skiljer sig från, hvad äfven vi föreslagit. Så mycket mindre kunna vi förstå, hvarpå författaren grundar sin utsago, att vårt förslag icke varit för frågan fullt afgörande (päättäväinen).

I hufvudsak föreslår icke heller författaren något annat, än rättighet för banken att inlösa sina sedlar med guld och upphörandet af rättigheten för enskilda att låta mynta silfver. Den olika form, förfat- 20 tarens förslag i öfrigt har, följer af yrkandet, att banken skulle väga ut opräglade guldstycken, icke gifva guldmynt. Af denna orsak bortfaller äfven guldmyntets mottagande i kronans kassor, som vi ansågo böra påbjudas, för att göra detsamma gångbart i landets handel och vandel.

Men i en vigtig omständighet skiljer sig visst den ärade författarens förslag från vårt, nemligen i det anförda bestämmandet af guldhalt på en mark lika med guldhalt på en franc, hvarigenom en återväg till silfvermarkens ungefärliga värde år 1865 statueras. Det är just denna 30 afvikelse från vårt förslag, hvilket lyder, att guldhalt på marken borde bestämmas efter silfrets börsvärde, som i vår tanke är fullkomligt opraktiskt. Följes deremot häri vårt förslag, så är intet annat i närvarande myntförhållanden förändradt, än att silfvermyntets och banksedelns ytterligare fallande i värde förhindras. Frågan om guldhalt på en mark står då vid öfvergången till guldmyntfot fullkomligt öppen, utan att någon ny rubbning af myntväsendet blir nödvändig. Äfven om guldmynt skulle interimistiskt slås, och senare en annan guldhalt för detsamma skulle definitivt bestämmas, vore det en obetydlighet att åter indraga de interimistiska mynten, hvilka med afseende 40 härpå t. ex. alla kunde i regeln betecknas med samma årtal. Vi tro dock, att den ärade författaren icke skall insistera på sin här ifrågavarande åsigt. – Och i öfrigt finna vi förslaget godt, om det blott kan komma från *sounds to things*.

76 SKRIVELSE OM UTGIVNING AV »UPPFINNIN- GARNAS BOK»

Suomi. Kirjoituksia isän-maallisista aiheista. 13 osa.

Sanomista näin, että S. K. Seurassa t. p. keskustellaan »Keksimysten Kirjan» ulosantamisesta.

Uskallan kysyä: ovatko semmoiset toimet Seuran puolesta maamme kirjallisuudelle hyödylliset?

1:o Luulisin S. K. Seuran tarkoituksena olevan ainoastaan näitten